

Eğitimde uzaktan eğitimin geleceğine yönelik okul müdürlerinin görüşleri

Songül Dural¹, Esra Üzümcü², Recep Karayalçın³, Muazzez Ongün⁴

DOI 10.5281/zenodo.10547253

Özet

Bu araştırmanın amacı, eğitimde uzaktan eğitimin geleceğine yönelik okul müdürlerinin görüşlerini incelemektir. Bu çalışmada nitel yöntem tercih edilmiş olup durum çalışması deseninde tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 14 okul müdüründen oluşturulmuştur. Çalışma grubu, kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılarak seçilmiştir. Veri toplama aracı olarak açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veriler, katılımcılar ile yapılan yüz yüze görüşmeler sonucunda elde edilmiştir. Çalışma verileri temalar ve kodlar vasıtası ile içerik analizi yapılarak çözümlenmiştir. Okul müdürlerinin değerlendirmelerine göre, uzaktan eğitimdeki başarılar, hızlı adaptasyon, dijital becerilerin artırılması ve iletişimdeki gelişmelerle ilişkilendirilmiştir. Zorluklar arasında öğrenci motivasyonundaki azalma, etkileşimde düşüş ve teknik sorunlar öne çıkmaktadır. Uygulanan stratejiler, dijital beceri geliştirme, rehberlik, etkili çevrimiçi öğrenme deneyimi ve değerlendirme süreçlerini kapsamaktadır. Okul müdürleri, öğretmenlere dijital araç kullanımı eğitimleri ve öğrenci rehberliği konularında destek sağlanmasını önemsemektedir. Uzaktan eğitimin geleceği için öne çıkan vizyonlar, interaktif dijital platformlar, öğretmen eğitimi ve dijital pedagojiye vurgu yapmaktadır.

Anahtar Kelimeler: eğitim geleceği, uzaktan eğitim, okul müdürü

School principals' views on the future of distance education in education

Abstract

This study aims to examine the views of school principals on the future of distance education in education. A qualitative method was preferred in this research, and it was designed in a case study design. The study group of the research consisted of 14 school principals. The study group was selected using the convenience sampling method. A semi-structured interview form consisting of open-ended questions created by the researchers was used as a data collection tool. The interviews were conducted face-to-face with the participants. The study data were analysed by content analysis through themes and codes. According to the school principals' evaluations, successes in distance education were associated with rapid adaptation, increased digital skills and improvements in communication. Challenges include a decrease in student motivation, a decline in interaction and technical problems. Strategies implemented include digital skills development, mentoring, effective online learning experience and assessment processes. School principals emphasise the importance of providing teachers with training in using digital tools and support in student guidance. Visions for the future of distance education emphasise interactive digital platforms, teacher training and digital pedagogy.

Keywords: future of education, distance education, school principals

¹ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, saltunkeser@gmail.com

² Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, esrauzumcu81@hotmail.com

³ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, recepkarayalcin@gmail.com

⁴ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, muazzezongun@hotmail.com

Giriş

Mevcut bilimsel ve teknik ilerlemeler, başta eğitim alanı olmak üzere birçok alanda yeniliklere yol açmaktadır. Teknoloji ilerledikçe, insanların eğitim talepleri artmakta ve kurumlardaki geleneksel eğitim faaliyetleri bireylerin gereksinimlerini ve isteklerini karşılamakta başarısız olmaktadır (Sadeghi, 2019; Tucker, 2001). Bu gelişmelerin bir sonucu olarak, geleneksel eğitimi desteklemek için birçok seçenek araştırılmakta (Sarı, 2021) ve uzaktan öğrenme insanların günlük rutinlerine entegre edilmektedir. Uzaktan eğitim, yaygın ve kesintisiz öğrenmeyi kolaylaştırarak bireylere zaman veya mekân kısıtlaması olmaksızın bilgiye erişme imkânı sunmaktadır (Anderson ve Dron, 2011; Buckley, 2003; Chen vd., 2009). Bu sistemin uygulanması, çeşitli seviyelerde yüksek kaliteli eğitime erişimin kapsamını genişletirken, aynı zamanda sosyoekonomik durumları, milliyetleri veya fiziksel yetenekleri ne olursa olsun çok çeşitli bireyler için yeni umutlar yaratmaktadır (Shearer vd., 2020). Pandemi sırasında, uzaktan eğitimin tüm uluslarda eğitimin her seviyesinde küresel olarak etkinleştirilmesi, uzaktan eğitimin önemini daha da vurgulamıştır (Toquero, 2020). Pandemi nedeniyle çevrimiçi veya uzaktan eğitime geçiş, 1,5 milyardan fazla öğrenciyi etkileyen yeni bir eğitim ortamı yaratmıştır (Gallagher vd., 2020; Pollock, 2020; Santos ve Reeve, 2020). Eğitim krizleri, reform için önemli zorluklar ve fırsatlar sağladığından, daha iyisi için yeniden inşa ihtiyacını vurgulamaktadır. Dünya genelindeki eğitim sistemleri için önemli bir ders, güçlü bir dayanıklılıkla çalışma ve pandemiler, uzun süreli felaketler ve bunların kapsamlı sonuçları gibi gelecekteki durumlara hazırlanma ihtiyacıdır. Salgının ortasında, birincil eylem olarak okulların kapatılması ve eğitimin durdurulmasıyla küresel bir müdahale başlatıldı (Daniel, 2020; Kürtüncü ve Kurt, 2020). Pandemi dünya çapında, en az 1,5 milyar öğrenciyi ve 63 milyon ilk ve ortaokul öğretmenini etkileyen benzeri görülmemiş bir kesinti yaratmıştır (UNESCO, 2021). Bu etki sadece Türkiye'de değil, küresel çapta da görülmüştür. 16 Mart 2020 tarihinde Türkiye'deki okullar yaklaşık 18 milyon öğrenciyi ve 1 milyon öğretmeni etkileyecek şekilde kapatılmıştır. Bu kapatma üç hafta sürmüştür (MEB, 2021). Ancak pandeminin getirdiği yeni yaşam formu anlaşılır hale geldiğinde, sadece eğitime ara vermenin yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun üzerine uzaktan eğitim alternatifleri ile eğitimin sürdürülmesi için çalışmalar başlatılmıştır. Dahası, uzaktan eğitim geleneksel öğrenmenin yerine geçebilecek bir alternatif olarak kabul görmüştür (Akbaba vd., 2016). Dahası, okulların ve üniversitelerin pandeminin ortasında faaliyetlerini sürdürmeleri için çok önemli bir bileşen olarak ortaya çıkmıştır. Bu durum, akademisyenlere eğitim sürecini ve uzaktan öğrenmeyi çeşitli açılardan inceleme ve değerlendirmenin yanı sıra çok sayıda psikolojik faktör üzerindeki etkisini ölçmek için kapsamlı bir fırsat sunmaktadır. Ayrıca, bu araştırmaların sonuçlarının uzaktan eğitim sürecini geliştirmesi ve ilgili bireyler için istenen hedeflere ulaşılmasını kolaylaştırması beklenmektedir. Uzaktan eğitim, eğitim alanında köklü bir kavramdır. Mehrotra ve diğerleri (2001) uzaktan eğitimin yükseköğretim kurumlarının öngörmesi gereken varsayımsal bir gelecek senaryosu olmadığını, aksine eğitim kurumlarına hem faydalar hem de dezavantajlar getiren günümüzün bir gerçeği olduğunu savunmaktadır. Çevrimiçi eğitim, öğrencilere konum, zamanlama, yöntem ve öğretmenler açısından daha geniş bir seçenek yelpazesi sunmakta, dolayısıyla büyüyen bir nüfus için eğitime erişilebilirliği artırmaktadır. Traxler'e (2018) göre uzaktan eğitim, erişilebilirlik ve maliyet etkinliği açısından daha fazla fayda sağlamaktadır. Arat ve Bakan (2011) uzaktan eğitimin daha geniş kitlelere ulaşabilme, zaman ve mekân esnekliği ve bireyselleştirilmiş öğrenmeye uygunluk gibi pek çok faydasını tespit etmiştir. Uzaktan eğitimin avantajları arasında eğitime eşit erişim, yaşam boyu öğrenme şansı ve uygun maliyetli bir öğrenme ortamı bulunmaktadır (Bakioğlu ve Can, 2014). Ayrıca, sunulan ders materyallerinin çeşitliliği de uzaktan eğitimin faydalarından biridir (Kırık, 2014). Uzaktan eğitimin en önemli

dezavantajı ise öğretmen ve öğrenciler arasında etkili bir iletişimin olmamasıdır. Altıparmak ve diğerleri (2011) uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan, maddi açıdan dezavantajlı öğrenciler için sınırlı erişim, sistematik kayıt ihtiyacı, teknik altyapı sorunları ve zaman zaman yaşanan teknik zorluklar gibi birçok zorluk tespit etmiştir. Ustati ve Hassan'a (2013) göre, öğrenciler uzaktan eğitim sürecine katılırken zorluklar yaşamaktadır. Duran (2020) tarafından yapılan bir araştırmada, uzaktan eğitime kısıtlı katılımdan kaynaklanan rahatsızlığın, kişilerin eğitime ilişkin izlenimleri üzerinde zararlı bir etkisi olduğu gösterilmiştir.

Uzaktan eğitimin geleceği, özellikle son yıllarda yaşanan teknolojik gelişmeler ve küresel çapta yaşanan olaylar ışığında, eğitim alanında büyük bir dönüşümü işaret ediyor. Geleneksel eğitim anlayışının ötesine geçerek, öğrenme süreçlerini daha erişilebilir, esnek ve kişiselleştirilmiş hale getiren uzaktan eğitim, okulların işleyişini ve eğitim yaklaşımlarını temelden değiştirmektedir. Teknolojinin eğitimdeki rolü, bu dönüşümün temel taşlarından biridir. Yapay zeka, artırılmış ve sanal gerçeklik gibi ileri teknolojiler, öğrenme deneyimini zenginleştiriyor ve öğrencilere gerçek dünya deneyimlerinden ayırt edilemeyecek simülasyonlar sunuyor. Bu teknolojiler, öğrencilerin öğrenme stillerine ve hızlarına uyum sağlayarak, her bireye özelleştirilmiş bir öğrenme yolculuğu sunma potansiyeline sahiptir. Uzaktan eğitimin bir diğer önemli yönü, eğitime erişimdeki engelleri azaltmasıdır. Coğrafi sınırlamaların azalmasıyla, kırsal veya uzak bölgelerde yaşayan öğrenciler de kaliteli eğitim içeriklerine erişebilir hale gelmiştir. Ayrıca, özel eğitim ihtiyaçları olan öğrenciler için sunulan kaynaklar ve destekler, bu öğrencilerin de eğitim süreçlerine daha aktif katılımlarını sağlamaktadır. Eğitim modellerindeki değişim, uzaktan eğitimin bir başka boyutunu oluşturuyor. Hibrit öğrenme modelleri, yüz yüze ve çevrimiçi eğitim tekniklerinin birleşimini ifade eder. Bu model, öğrencilere hem sosyal etkileşim hem de esnek öğrenme imkanı sunar. Öğrenciler, kendi öğrenme hızlarına ve tercihlerine göre dersleri takip edebilir, aynı zamanda yüz yüze derslerle sosyal ve akademik becerilerini geliştirebilirler. Uzaktan eğitim, öğretmenlerin rollerinde de önemli değişiklikler yaratmıştır. Öğretmenler artık sadece bilgi aktaran kişiler değil, aynı zamanda öğrencilere rehberlik ve mentorluk yapan kişilerdir. Uzaktan eğitim araçlarına uyum sağlamak ve sürekli profesyonel gelişim, öğretmenler için yeni bir zorluk oluştururken, aynı zamanda kariyerlerini zenginleştiren yeni fırsatlar sunmaktadır. Ölçme ve değerlendirme yöntemlerinde de yenilikler görülmektedir. Uzaktan eğitim, geleneksel sınav ve test yöntemlerinin ötesine geçerek, öğrencilerin sürekli gelişimini ve pratik becerilerini değerlendiren yeni yaklaşımları beraberinde getirmiştir. Bu yaklaşımlar, öğrencilerin gerçek dünya becerilerini ve yaratıcılıklarını daha iyi yansıtan, bütünsel bir değerlendirme sağlar.

Eğitimde uzaktan eğitimin geleceğine yönelik olarak okul müdürlerinin görüşlerinin alınması, eğitim stratejilerinin ve uygulamalarının başarısı için kritik bir öneme sahiptir. Okul müdürleri, eğitim sisteminin merkezinde yer alan ve okulların günlük işleyişinden öğretim kalitesine kadar birçok alanda etki sahibi olan profesyonellerdir. Onların perspektifleri, uzaktan eğitimin pratikte nasıl uygulanabileceği, hangi zorlukların üstesinden gelinmesi gerektiği ve hangi kaynakların mobilize edilmesi gerektiği konusunda değerli içgörüler sunar. Okul müdürlerinin, uzaktan eğitimin uygulanmasına yönelik görüşleri, sahadaki gerçek durumu en iyi yansıtan görüşlerdir. Onlar, hem teknolojik altyapının hem de öğretmen ve öğrencilerin ihtiyaçlarının farkındadır. Bu bilgi birikimi, eğitim politikalarının ve stratejilerinin gerçekçi ve uygulanabilir olmasını sağlar. Ayrıca, okul müdürleri, öğretmenlerin ve öğrencilerin geri bildirimlerini birinci elden alma konumundadırlar. Bu geri bildirimler, uzaktan eğitimin etkinliğini artırma ve sürekli iyileştirme yolunda kritik öneme sahiptir. Eğitimde teknolojinin artan rolü, okul müdürlerinin liderlik ve yönetim becerilerinin yeni ve farklı yönlerini ortaya çıkarmaktadır. Uzaktan eğitimin

uygulanması sırasında karşılaşılan zorlukların üstesinden gelmek, öğretmen ve öğrencilerin bu yeni sisteme uyum sağlamasını kolaylaştırmak ve eğitimde mükemmelliği sürdürmek için onların katkıları hayati önem taşır. Dolayısıyla, eğitim politikaları oluşturulurken ve uzaktan eğitim stratejileri geliştirilirken okul müdürlerinin görüşleri, eğitimin kalitesini ve erişilebilirliğini doğrudan etkileyen bir faktör olarak göz önünde bulundurulmalıdır. Bu yaklaşım, eğitim sistemlerinin gelecekteki başarısını şekillendirmede anahtar bir rol oynar ve eğitimdeki dönüşüm sürecini daha verimli ve etkili kılar.

Bu araştırmanın amacı, eğitimde uzaktan eğitimin geleceğine yönelik okul müdürlerinin görüşlerini incelemektir. Bu genel amaç altında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul müdürlerinin okullarındaki uzaktan eğitim deneyimlerine dair başarı ve zorlukları değerlendirmeleri nasıldır?
2. Okul müdürlerinin uzaktan eğitimin geleceğinde, öğrencilerin ve öğretmenlerin bu modelle daha etkili nasıl başa çıkabileceğine dair değerlendirmeleri nasıldır?
3. Okul müdürlerinin uzaktan eğitimin kalitesini artırmak ve öğrenci başarısını desteklemek için uyguladıkları stratejiler nelerdir?
4. Okul müdürlerinin uzaktan eğitimin geleceğinde teknolojiyi daha etkili kullanmak ve öğretim yöntemlerini geliştirmek adına yaptığı değerlendirmeleri nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın deseni

Bu çalışmada nitel bir araştırma yaklaşımı olan durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışmaları, bir durumu araştırmacı tarafından herhangi bir değişiklik yapılmadan mevcut haliyle sunmayı amaçlayan bir çalışma türüdür. Durum çalışmaları genellikle karmaşık sosyal olguları anlamak için kullanılır ve araştırmacılara durumun neden ve nasıl olduğunu vurgulayarak belirli bir durumun inceliklerini ortaya çıkarmada yardımcı olur (Yin, 2013). Bu çalışmada, birçok katılımcının bakış açısının konu çerçevesinde değerlendirilmesini ve tartışılmasını kolaylaştırmak için vaka çalışması yaklaşımı kullanılmıştır.

Çalışma grubu

Araştırma grubu, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında ilkokullarda görev yapan 14 okul müdüründen oluşmaktadır. Çalışma grubu, kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak okul müdürlerinden oluşturulmuştur. Kolayda örnekleme yöntemi, araştırmacının kolaylıkla ulaşabileceği, erişimi basit olan bireyleri veya öğeleri örnekleme alma yöntemidir. Bu yöntemde, araştırmacı belirli bir kritere uyan veya kolayca ulaşılabilir olan örnekleme tercih eder. Bu, araştırmacının zaman ve maliyet açısından daha uygun olan bireyleri seçmesine olanak tanır. Örneğin, bir araştırmacı belirli bir konuda çalışma yaparken, kolayda örnekleme yöntemini kullanabilir ve bulunduğu coğrafi bölgedeki okullardan veya kurumlardan kolayca ulaşabileceği öğrencileri seçebilir. Bu yöntem, pratik nedenlerle örnekleme yapılması gereken durumlarda tercih edilebilir, ancak genellikle örneklem grubunu temsil etme konusunda sınırlamalara neden olabilir. Bu nedenle, araştırmacılar bu yöntemi kullanırken dikkatli olmalı ve elde ettikleri verileri genelleme konusunda temkinli olmalıdırlar. Konu, bu önemli değişkenler dikkate alınarak, çalışma öncesinde yapılan literatür araştırması ve uzman incelemelerinin bulgularına dayalı olarak tanımlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Tablo 1. Araştırmaya katılanların demografik değişkenleri

Kod	Cinsiyet	Branş	Yaş	Kıdem	Öğrenim Durumu
K1	Erkek	Okul Müdürü	46	21	Yüksek Lisans
K2	Kadın	Okul Müdürü	39	15	Lisans
K3	Erkek	Okul Müdürü	52	28	Lisans
K4	Kadın	Okul Müdürü	43	18	Yüksek Lisans
K5	Erkek	Okul Müdürü	37	12	Lisans
K6	Kadın	Okul Müdürü	34	9	Lisans
K7	Erkek	Okul Müdürü	49	25	Lisans
K8	Kadın	Okul Müdürü	41	16	Yüksek Lisans
K9	Erkek	Okul Müdürü	38	13	Lisans
K10	Kadın	Okul Müdürü	35	10	Lisans
K11	Erkek	Okul Müdürü	50	26	Yüksek Lisans
K12	Kadın	Okul Müdürü	40	14	Lisans
K13	Erkek	Okul Müdürü	47	22	Lisans
K14	Kadın	Okul Müdürü	36	11	Yüksek Lisans

Bu araştırmada, eğitimde uzaktan eğitimin geleceği hakkında 7'si erkek ve 7'si kadın olmak üzere toplam 14 okul müdürü ile görüşülmüştür. Katılımcıların yaşları 34 ile 52 arasında değişmekte olup, yaş ortalaması 41.5' tur. Kıdem açısından, katılımcılar 9 yıldan 28 yıla kadar farklı mesleki deneyim sürelerine sahiptir. Hem yeni başlayan düşük denetimli genç hem de uzun süredir yöneticilik yapan müdürlerin araştırmada temsil edildiği görülmektedir, Bu durum çeşitli deneyim seviyelerinden gelen görüşlerin değerlendirilmesine olanak tanımaktadır. Öğrenim durumlarına göre, katılımcıların büyük bir kısmı lisans (%63.86) mezunu olup 5 kişi yüksek lisans (%36.14) derecesine sahiptir.

Veri toplama araçları

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tarzı kullanılmıştır. Bir vaka tasarımının kullanılması nedeniyle, araştırmada veri toplama yöntemi olarak görüşme metodolojisi seçilmiştir. Görüşme yaklaşımı, araştırmacılara katılımcıların ilgisini çekme, farklı durumlara uyum sağlama ve incelenen olgularla ilgili kişisel deneyim ve algıları ortaya çıkarma olanağı sunmaktadır (Çepni, 2010; Yıldırım ve Şimşek, 2018). Yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulurken ilgili literatür kapsamlı bir şekilde incelenmiş ve uygun sorular geliştirilmiştir. Formun giriş bölümünde araştırmacının amaçları, metodolojisi, süreci, katılımcı beklentileri, çalışmaya gönüllü katılım ve uyulması gereken etik kurallar yer almıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu 5 demografik soru ve 4 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Veri toplama aracının güvenilirliğini değerlendirmek için eğitim yönetimi ve politikası alanında üç uzmana, nitel araştırma alanında bir uzmana ve iki okul müdürüne danışılmıştır.

Verilerin toplanması

Veri toplama, analiz ve yorumlama için bilgi veya veri toplama ve kaydetme sürecini ifade eder (Özdemir, 2010). Çalışmanın verileri yüz yüze görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Görüşme öncesinde katılımcılarla iletişime geçilerek görüşmenin amacı hakkında bilgi verilmiş ve yaklaşık bir saat sürecek bir randevu ayarlamaları istenmiştir. Toplam 14 katılımcıyla tercihlerine uygun ortamlarda görüşmeler yapılmış ve bu görüşmelerden elde edilen veriler derhal yazıya dökülmüştür. Araştırma grubuyla yapılan görüşmelerde herhangi bir kayıt cihazı

kullanılmamıştır. Kapsamlı ve ayrıntılı veri elde edilmesi amaçlandığından görüşmeler 45 ila 130 dakika arasında değişen sürelerde gerçekleştirilmiştir. Katılımcılarla deneyimleri, bunların arkasındaki nedenler, ilgili süreç ve katılımlarının ayrıntıları hakkında kapsamlı görüşmeler yapılmıştır. Bu, katılımcıların bakış açılarını derinlemesine değerlendirmek için yapılmıştır.

Güvenilirlik ve geçerlilik

Nitel araştırmada geçerlilik, araştırmacının incelenen olguları doğru ve tarafsız bir şekilde karakterize etme becerisiyle ilgilidir. Çoğunlukla araştırma sonuçlarının kesinliği ile ilişkilidir. İç geçerlilik, bir araştırmacının seçilen araç veya tekniği kullanarak değerlendirmek istediği belirli verileri ne ölçüde doğru ölçebildiğini ifade eder (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Dış geçerlilik, seçilen veri toplama aracının benzer popülasyonlar arasında ne ölçüde karşılaştırılabilir sonuçlar sağlayacağı ile ilgilidir. Bu çalışmadaki analizin iç geçerliliği ile ilgili olarak, üretilen kategorilerin ve içeriklerin bir bütün olarak anlamlılığını ve araştırma materyalinin kategorizasyonunun uygunluğunu değerlendirmek için üç iç tutarlılık kontrolü yapılmıştır. LeCompte ve Goetz'e göre (1982, Yıldırım ve Şimşek, 2018'de atıfta bulunduğu üzere), bir araştırmanın iç güvenilirliğini artırmak için çeşitli yöntemler mevcuttur. Stratejilerden biri, veri analizinden elde edilen sonuçların ayrı bir araştırmacı tarafından doğrulanmasını içermektedir. Bu yaklaşım, araştırmanın güvenilirliğini değerlendirmek için analiz süreci ve analiz sonuçları hakkında profesyonel bir görüş almayı içermektedir. İlk veriler tekrar gözden geçirildikten sonra, bu noktada yapılan görüşmeler incelenmiş ve her aşamada oybirliğiyle mutabakat sağlanmıştır.

Verilerin analizi

Görüşmelerden toplanan veriler, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği takip edilerek içerik analizi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi, elde edilen verilerin kavramsallaştırılması, kavramların geliştirilmesiyle uyumlu olacak şekilde mantıklı bir şekilde düzenlenmesi ve ardından verileri açıklayan konunun belirlenmesi, tanımlanması ve kategorize edilmesi sürecini ifade eder. Esasen içerik analizi, benzer öğelerin belirli kavramlar ve konular temelinde kategorilere ayrılmasını ve daha sonra bunların okuyucu için tutarlı bir şekilde düzenlenmesini ve yorumlanmasını içerir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Ebeveynlerle yapılan görüşmelerden elde edilen kavramlar, tümevarım yaklaşımı kullanılarak içerik analizinde ayrı öğeler olarak kullanılmıştır. Her bir fikir kategorize edilirken bağlam alanları dikkate alınmıştır. Gruplama prosedürünün ardından, her grubun tematik temsiliyi belirlemek için bireysel gruplar ve cümle grupları bağımsız olarak incelenmiştir. Temalar daha sonra kodlar ve frekanslar kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular

Okul müdürlerinin okullarındaki uzaktan eğitim deneyimlerine dair başarı ve zorlukların değerlendirilmesi

Analiz bölümünde, eğitimde uzaktan eğitimin geleceğine dair okul müdürlerinin görüşlerini değerlendirmek amacıyla "Uzaktan eğitim deneyimleriyle ilgili olarak, okulunuzda bu süreci nasıl değerlendiriyorsunuz? Hangi başarıları ve zorlukları deneyimlediniz?" sorusu yöneltilmiş ve elde edilen temalar ve kodlar Tablo 2' de detaylı bir şekilde sunulmuştur.

Tablo 2. Okullarındaki uzaktan eğitim sürecinin başarı ve zorluklarına yönelik bulgular

Tema	Kodlar	Katılımcı	f
Uzaktan Eğitimdeki Başarılar	Hızlı Adaptasyon ve Dijital Becerilerin Artırılması	K1, K4,K7	3
	Eşitsizlikleri Azaltılması	K2, K8, K12	3
	Bireysel Öğrenme Hızlarına Uyum	K3, K9, K10, K13	4
	İletişim ve iş birliğini Artırma	K3, K6, K10, K11	4
	Çevrimiçi Kaynaklara Erişim	K4, K8	2
	Performans değerlendirme ve geri bildirim	K5, K14	2
Uzaktan Eğitimde Yaşanan Zorluklar	Öğrenci Motivasyonu ve ilgisinde Azalma	K1, K7, K9, K13	4
	Etkileşimde Azalma	K1, K7, K9, K13	4
	Teknik Sorunlar	K2, K12, K4, K8	4
	Öğrenci katılımında dalgalanmalar	K2,K6, K11, K12	4

Tablo 2 incelendiğinde; okul müdürlerinin uzaktan eğitim sürecinde deneyimledikleri başarı ve zorluklara ilişkin görüşlerinin; “uzaktan eğitimdeki başarılar ve uzaktan eğitimde yaşanan zorluklar” temaları altında toplandığı görülmektedir.

Uzaktan eğitimdeki başarılar teması altında; “hızlı adaptasyon ve dijital becerilerin artırılması, eşitsizlikleri azaltılması, bireysel öğrenme hızlarına uyum, iletişim ve iş birliğini artırma, çevrimiçi kaynaklara erişim, performans değerlendirme ve geri bildirim” olmak üzere altı kod bulunmaktadır. Uzaktan eğitim sürecinde deneyimledikleri başarılar konusunda görüş ifade eden okul müdürlerinden bazılarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir;

"Uzaktan eğitim sürecini değerlendirdiğimizde, öğrencilerimizin teknolojiye hızlı adapte olmaları ve dijital becerilerini artırmaları açısından önemli başarılar elde ettik..." (K1)

"Uzaktan eğitimdeki başarılar arasında, öğrenciler arasındaki eşitsizlikleri azaltma çabalarımızın olumlu sonuçları yer alıyor..." (K2)

"Uzaktan eğitim sürecinde, öğrencilerimizin bireysel öğrenme hızlarına daha iyi uyum sağlayabildik ve öğretmenlerimiz arasındaki iş birliğini artırdık..." (K3)

"Öğrencilerimizin uzaktan eğitimdeki başarıları arasında, çevrimiçi kaynaklara erişimdeki artış ve öğrenci merkezli öğrenme fırsatlarını değerlendirebilmeleri yer alıyor..." (K4)

"Uzaktan eğitim sürecinde, öğrenci performansını değerlendirme konusunda farklı yöntemleri uygulayarak başarı elde ettik..." (K5)

"Uzaktan eğitimle birlikte, öğrenci ve velilerle daha sık iletişim kurma fırsatı bulduk..." (K6)

"Uzaktan eğitimdeki başarılarımız arasında, öğrencilerin teknolojiyi daha etkili bir şekilde kullanma becerilerini geliştirmeleri ve öğrenci merkezli öğrenme stratejilerini benimsemeleri bulunuyor..." (K7)

"Uzaktan eğitimde, öğrencilerimizin kendi öğrenme süreçlerini yönlendirmelerini teşvik etme konusunda başarılar elde ettik..." (K8)

"Uzaktan eğitim sürecinde, öğrencilerimizin öğrenme materyallerine daha bağımsız bir şekilde erişim sağlamaları ve dijital becerilerini artırmaları açısından olumlu sonuçlar elde ettik..." (K9)

"Uzaktan eğitimde, öğretmenler arası iş birliğini artırma ve dijital öğretim kaynaklarını paylaşma konusunda başarılar elde ettik..." (K10)

"Uzaktan eğitim sürecinde, öğrencilerimizin özgün öğrenme ihtiyaçlarına daha iyi yanıt verme konusunda başarılar elde ettik..." (K11)

"Öğrencilerimiz arasında teknolojiye erişim konusunda eşitsizlikleri azaltma çabalarımızın olumlu sonuçları oldu..." (K12)

"Uzaktan eğitim sürecinde, öğrencilerin özgün öğrenme ihtiyaçlarına daha iyi yanıt verme konusunda başarılar elde ettik..." (K13)

"Uzaktan eğitimde, öğrenci performansını değerlendirme konusunda çeşitli yöntemler kullanarak başarılar elde ettik..." (K14)

Uzaktan eğitimde yaşanan zorluklar teması altında; "öğrenci motivasyonu ve ilgisinde azalma, etkileşimde azalma, teknik sorunlar, öğrenci katılımında dalgalanmalar" olmak üzere dört kod bulunmaktadır. Uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları zorluklar konusunda görüş ifade eden okul müdürlerinden bazılarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir;

"..., öğrenci motivasyonu ve etkileşimde azalma gibi zorluklarla karşılaştık." (K1)

"..., teknik sorunlar ve öğrenci katılımındaki dalgalanmalar gibi zorluklar da yaşadık." (K2)

"..., teknik altyapı eksiklikleri ve öğrenci motivasyonunu sürdürme konusundaki zorluklarla karşılaştık." (K3)

"..., öğrenci bağlantı problemleri ve teknik destek ihtiyaçları konusunda bazı zorluklar yaşadık." (K4)

"..., öğrenci motivasyonunu yüksek tutmak ve sınıf içi etkileşimi sürdürmek konusundaki zorluklarla karşılaştık." (K5)

"..., teknik sorunlar ve öğrenci katılımında dalgalanmalar gibi zorluklar yaşadık." (K6)

"..., öğrenci motivasyonunu yüksek tutmak konusunda zorluklar yaşadık." (K7)

"..., teknik sorunlar ve öğrenci katılımındaki dalgalanmalar gibi zorluklarla karşılaştık." (K8)

"..., öğrenci motivasyonunu sürdürme ve öğrenci bağlantı problemleri gibi zorluklar yaşadık." (K9)

"..., öğrenci katılımını sürdürme ve teknik destek konusundaki zorluklarla karşılaştık." (K10)

"..., öğrenci motivasyonunu sürdürme ve çevrimiçi değerlendirme konularında bazı zorluklar yaşadık." (K11)

"..., teknik sorunlar ve öğrenci motivasyonunu yüksek tutma konusundaki zorluklarla karşılaştık." (K12)

"..., öğrenci motivasyonunu yüksek tutmak ve öğrenci bağlantı problemleri konusunda bazı zorluklar yaşadık." (K13)

"..., öğrenci motivasyonunu yüksek tutmak ve sınıf içi etkileşimi sürdürmek konusundaki zorluklarla karşılaştık." (K14)

Uzaktan eğitimin geleceğinde, öğrencilerin ve öğretmenlerin bu modellerle daha etkili nasıl başa çıkabileceğine dair okul müdürlerinin değerlendirmeleri

Analiz bölümünde, eğitimde uzaktan eğitimin geleceğine dair okul müdürlerinin görüşlerini değerlendirmek amacıyla "Uzaktan eğitimin geleceğinde, öğrencilerin ve öğretmenlerin bu modellerle daha etkili bir şekilde nasıl başa çıkabileceğine dair planlarınız nelerdir?" sorusu yöneltilmiş ve elde edilen temalar ve kodlar Tablo 3'te detaylı bir şekilde sunulmuştur.

Tablo 3. Uzaktan eğitimin geleceğinde, öğrencilerin ve öğretmenlerin bu modellerle daha etkili nasıl başa çıkabileceğine yönelik bulgular

Tema	Kodlar	Katılımcı	f
Dijital Beceriler ve Kaynaklara Erişim	Dijital Becerilerin Geliştirilmesi	K1, K9	2
	Bireysel Öğrenme İhtiyaçlarına Yönelik Rehberlik	K2, K13, K14	3
	Çevrimiçi Öğrenme Araçları ve Oyun Tabanlı Öğrenme	K5, K9	2
	Çevrimiçi Kaynakları Etkili Kullanma Becerileri	K6, K11	2
Öğretmen Eğitimi ve Öğrenci Rehberliği	Çevrimiçi Öğretim Materyali Oluşturma	K3, K10	2
	Çevrim içi destek sunma	K4, K6, K8, K12	4
	Çeşitli Öğretim Stratejileri ve Kılavuzlar	K5, K10	2
	Öğrenci ve Öğretmen Geri Bildirimleri	K7, K10	2
	Öğrenme ve Destek Hizmetleri	K10, K11, K13, K14	4

Tablo 4 incelendiğinde; okul müdürlerinin uzaktan eğitimin geleceğinde, öğrencilerin ve öğretmenlerin bu modellerle daha etkili nasıl başa çıkabileceğine dair görüşlerinin; "dijital beceriler ve kaynaklara erişim, öğretmen eğitimi ve öğrenci rehberliği" temaları altında toplandığı görülmektedir.

Dijital beceriler ve kaynaklara erişim teması altında; "dijital becerilerin geliştirilmesi, bireysel öğrenme ihtiyaçlarına yönelik rehberlik, çevrimiçi öğrenme araçları ve oyun tabanlı öğrenme, çevrimiçi kaynakları etkili kullanma becerileri" olmak üzere dört kod bulunmaktadır. Uzaktan eğitimin geleceğinde, öğrencilerin ve öğretmenlerin bu modellerle daha etkili nasıl başa çıkabileceğine yönelik olarak dijital beceriler ve kaynaklara erişim konusunda görüş ifade eden okul müdürlerinden bazılarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir;

"Uzaktan eğitimin geleceğinde, öğrencilere dijital beceriler kazandırmaya odaklanarak daha etkili bir şekilde başa çıkabilecekleri bir planımız var..." (K1)

"Öğrencilerin uzaktan eğitimde daha etkili olabilmeleri için, bireysel öğrenme ihtiyaçlarına uygun çevrimiçi içerik ve kaynaklara daha kolay erişim sağlayacak bir dijital platform oluşturma planımız bulunuyor..." (K2)

"Öğrencilerin uzaktan eğitimde daha etkili bir şekilde öğrenmelerini sağlamak için, çevrimiçi öğrenme platformlarını daha etkili bir şekilde kullanma konusunda öğrencilere rehberlik edecek öğretmen ekipleri oluşturmayı planlıyoruz..." (K5)

"Öğrencilere uzaktan eğitimde daha etkili bir şekilde başa çıkabilmeleri için, çevrimiçi kaynakları daha etkili bir şekilde kullanma becerilerini geliştirmelerine yönelik dersler eklemeyi planlıyoruz." (K6)

"Uzaktan eğitimde öğrencilerin ve öğretmenlerin daha etkili olabilmeleri için, öğrenci merkezli dijital öğrenme araçlarını ve oyun tabanlı öğrenme yöntemlerini içeren özel programlar geliştirmeyi planlıyoruz. Bu sayede öğrencilerin motivasyonlarını yüksek tutmayı hedefliyoruz." (K9)

"Uzaktan eğitim sürecinde, öğrencilerin daha etkili bir şekilde öğrenmelerini sağlamak için, çevrimiçi öğrenme platformlarını daha etkili bir şekilde kullanmalarını sağlayacak rehberlik programları oluşturmayı planlıyoruz..." (K11)

"Uzaktan eğitim sürecinde, öğrencilerin bireysel öğrenme ihtiyaçlarına daha etkili yanıt verebilmek için, çevrimiçi öğrenme platformlarını kişiselleştirecek" (K13)

"Öğrencilerin bireysel öğrenme ihtiyaçlarına odaklanarak ve daha etkili bir öğrenme ortamı sağlamak için Öğrencileri dijital kaynakları kullanma, online iş birliği ve iletişim becerilerini geliştirme konusunda destekleyeceğiz..." (K14)

Öğretmen eğitimi ve öğrenci rehberliği teması altında; "çevrimiçi öğretim materyali oluşturma, çevrim içi destek sunma, çeşitli öğretim stratejileri ve kılavuzlar, öğrenci ve öğretmen geri bildirimleri, öğrenme ve destek hizmetleri" olmak üzere beş kod bulunmaktadır. Uzaktan eğitimin geleceğinde, öğrencilerin ve öğretmenlerin bu modelle daha etkili nasıl başa çıkabileceğine yönelik olarak öğretmen eğitimi ve öğrenci rehberliği konusunda görüş ifade eden okul müdürlerinden bazılarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir;

"Öğretmenlerimizin uzaktan eğitimde daha etkili olmaları için, çevrimiçi öğretim materyallerini oluşturma ve kullanma konusunda eğitim programları düzenleyeceğiz. Ayrıca, öğrenci ilgi ve öğrenme düzeylerine uygun çeşitli öğretim stratejilerini içeren bir kılavuz geliştireceğiz." (K3)

"Uzaktan eğitimde daha etkili bir öğrenme ortamı sağlamak için, öğrencilere ve öğretmenlere çevrimiçi destek hizmetleri sunmayı planlıyoruz. Teknik sorunlara hızlı çözümler bulma ve çevrimiçi etkileşimi artırma konusunda sürekli bir destek sağlayacağız." (K4)

"..., öğrenci geri bildirimlerini değerlendirerek içeriği sürekli iyileştireceğiz." (K5)

"Öğrencilere uzaktan eğitimde daha etkili olabilmeleri için, dijital portföy oluşturma ve ..., öğrencilerin çevrimiçi tartışmalara daha etkin bir şekilde katılmalarını sağlamak amacıyla rehberlik ve destek sunacağız." (K7)

"Öğrencilerin uzaktan eğitimde daha etkili bir şekilde öğrenmelerini sağlamak için, öğrencilere ve öğretmenlere çevrimiçi destek hizmetleri sunmayı planlıyoruz. Teknik sorunlara hızlı çözümler bulma ve çevrimiçi etkileşimi artırma konusunda sürekli bir destek sağlayacağız." (K8)

"... Ayrıca, çevrimiçi etkileşimi artırmak için sanal etkinliklere ve projelere yönlendireceğiz." (K10)

".... Aynı zamanda, öğrenci ve öğretmenlerin geri bildirimlerini değerlendirerek sürekli iyileştirmeler yapacağız." (K11)

"Uzaktan eğitimde daha etkili bir öğrenme ortamı sağlamak için, öğrencilere ve öğretmenlere çevrimiçi destek hizmetleri sunmayı planlıyoruz. Teknik sorunlara hızlı çözümler bulma ve çevrimiçi etkileşimi artırma konusunda sürekli bir destek sağlayacağız." (K12)

"Uzaktan eğitim sürecinde, öğrencilerin bireysel öğrenme ihtiyaçlarına daha etkili yanıt verebilmek için, çevrimiçi öğrenme platformlarını kişiselleştirecek" (K13)

Uzaktan eğitimin kalitesini artırmak ve öğrenci başarısını desteklemek için okul müdürlerinin uyguladıkları stratejilerin değerlendirilmesi

Analiz bölümünde, eğitimde uzaktan eğitimin geleceğine dair okul müdürlerinin görüşlerini değerlendirmek amacıyla "Okulunuzda uzaktan eğitim sürecinin kalitesini artırmak ve öğrenci başarısını desteklemek adına hangi stratejileri uyguluyorsunuz?" sorusu yöneltilmiş ve elde edilen temalar ve kodlar Tablo 4'te detaylı bir şekilde sunulmuştur.

Tablo 4. Uzaktan eğitimin kalitesini artırmak ve öğrenci başarısını desteklemek için okul müdürlerinin uyguladıkları stratejilere yönelik bulgular

Tema	Kodlar	Katılımcı	f
Etkili Çevrimiçi Öğrenme Deneyimi	İnteraktif ve Çoklu Ortam İçeren Dijital İçerikler	K1, K8	2
	Çevrimiçi Etkileşimli Dersler ve Atölye Çalışmaları	K3, K4, K9	3
	Özelleştirilmiş Dijital Öğrenme Materyalleri	K8, K13	2
	Çevrimiçi Etkinlikler ve Proje Uygulamaları	K4, K9, K12	3
	Çevrimiçi Destek	K5	1
Değerlendirme ve Geri Bildirim Süreçler	Düzenli Öğrenci Gelişimi İzleme ve Değerlendirme	K2, K6	2
	Çevrimiçi Destek Dersleri ve Ek Kaynaklar	K5, K10, K11	3
	Öğrenci Geri Bildirimleri ve İyileştirmeler	K11, K14	2
	Öğretmenler Arası İşbirliği ve Deneyim Paylaşımı	K7, K14	2

Tablo 4 incelendiğinde; Uzaktan eğitimin kalitesini artırmak ve öğrenci başarısını desteklemek için okul müdürlerinin uyguladıkları stratejilere dair görüşlerinin; "etkili çevrimiçi öğrenme deneyimi, değerlendirme ve geri bildirim süreçler" temaları altında toplandığı görülmektedir.

Etkili çevrimiçi öğrenme deneyimi teması altında; "interaktif ve çoklu ortam içeren dijital içerikler, çevrimiçi etkileşimli dersler ve atölye çalışmaları, özelleştirilmiş dijital öğrenme materyalleri, çevrimiçi etkinlikler ve proje uygulamaları, çevrimiçi destek" olmak üzere beş kod bulunmaktadır. Uzaktan eğitimin kalitesini artırmak ve öğrenci başarısını desteklemek için okul müdürlerinin uyguladıkları stratejilere yönelik olarak etkili çevrimiçi öğrenme deneyimi konusunda görüş ifade eden okul müdürlerinden bazılarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir;

"Uzaktan eğitim sürecinin kalitesini artırmak adına, öğrencilere daha etkili bir çevrimiçi öğrenme deneyimi sunmak için interaktif ve çoklu ortam içeren dijital içerikleri sıkça kullanıyoruz." (K1)

"Uzaktan eğitimde öğrenci katılımını artırmak amacıyla düzenli olarak çevrimiçi etkileşimli dersler ve atölye çalışmaları düzenliyoruz. Öğrencilere aktif katılım sağlamak için farklı çevrimiçi platformları kullanıyoruz." (K3)

"Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci motivasyonunu artırmak için öğrenciler arası iş birliği ve etkileşimi teşvik eden dijital grup çalışmalarına ağırlık veriyoruz." (K4)

"Öğrenci başarısını desteklemek için öğrencilere düzenli olarak bireysel online rehberlik ve destek sunuyoruz. Öğrencilerin akademik ve duygusal ihtiyaçlarına yönelik çözümler üretiyoruz." (K5)

"Öğrenci başarısını desteklemek için öğrencilere yönelik özelleştirilmiş dijital öğrenme materyalleri oluşturuyoruz. Bu materyaller, öğrencilerin bireysel öğrenme ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanmaktadır." (K8)

"Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci katılımını ve motivasyonunu artırmak amacıyla düzenli olarak çevrimiçi etkinlikler ve yarışmalar düzenliyoruz. Bu etkinlikler öğrencilerin aktif katılımını teşvik etmektedir." (K9)

"Uzaktan eğitimde öğrenci başarısını desteklemek için öğrencilere düzenli olarak çevrimiçi destek dersleri ve ek kaynaklar sunuyoruz. Bu destekler, öğrencilerin konuları daha iyi anlamalarına yardımcı olmaktadır." (K10)

"Uzaktan eğitimde öğrenci başarısını desteklemek için öğrencilere düzenli olarak çevrimiçi etkinlikler ve projelerle pratik uygulamalar sunuyoruz. Bu uygulamalar, öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe dönüştürmelerine yardımcı olmaktadır." (K12)

"Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci başarısını desteklemek adına öğrencilere ve öğretmenlere düzenli olarak çevrimiçi öğrenme kaynakları sağlıyoruz. Bu kaynaklar, öğrencilerin derinlemesine öğrenme ve araştırma yapmalarına olanak tanımaktadır." (K13)

Değerlendirme ve geri bildirim süreçler teması altında; "düzenli öğrenci gelişimi izleme ve değerlendirme, çevrimiçi destek dersleri ve ek kaynaklar, öğrenci geri bildirimleri ve iyileştirmeler, öğretmenler arası iş birliği ve deneyim paylaşımı" olmak üzere dört kod bulunmaktadır. Uzaktan eğitimin kalitesini artırmak ve öğrenci başarısını desteklemek için okul müdürlerinin uyguladıkları stratejilere yönelik olarak değerlendirme ve geri bildirim süreçler konusunda görüş ifade eden okul müdürlerinden bazılarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir;

"Öğrenci başarısını desteklemek için düzenli olarak öğrenci gelişimini izleyip değerlendirmeler gerçekleştiriyor ve bu bilgileri öğrenciye ve velilere geri bildirim olarak iletiyoruz." (K2)

"Öğrenci başarısını desteklemek için öğrencilere düzenli olarak bireysel online rehberlik ve destek sunuyoruz. Öğrencilerin akademik ve duygusal ihtiyaçlarına yönelik çözümler üretiyoruz." (K5)

"Uzaktan eğitimde etkili bir geri bildirim süreci için öğrencilere düzenli olarak değerlendirmeler uyguluyoruz. Bu değerlendirmeler, öğrencilerin güçlü yönlerini belirlemelerine ve geliştirmelerine yardımcı oluyor." (K6)

"Uzaktan eğitim sürecinin kalitesini artırmak için öğretmenler arası iş birliğini teşvik ediyoruz. Öğretmenler arasında deneyim paylaşımı ve en iyi uygulamaları paylaşma platformları oluşturuyoruz." (K7)

"Uzaktan eğitimde öğrenci başarısını desteklemek için öğrencilere düzenli olarak çevrimiçi destek dersleri ve ek kaynaklar sunuyoruz. Bu destekler, öğrencilerin konuları daha iyi anlamalarına yardımcı olmaktadır." (K10)

"Öğrenci başarısını değerlendirmek ve sürekli olarak iyileştirmek amacıyla öğrenci geri bildirimlerini düzenli olarak topluyoruz. Bu geri bildirimler, öğrenci memnuniyetini ve öğrenme deneyimini artırmak için kullanılıyor." (K11)

"Uzaktan eğitim sürecinin etkili bir şekilde yönetilebilmesi için öğrencilere ve velilere düzenli olarak bilgilendirme ve rehberlik hizmetleri sunuyoruz. Ayrıca, bu süreçte karşılaşılan zorlukların çözümüne yönelik destek mekanizmaları oluşturuyoruz." (K14)

Uzaktan eğitimin geleceğinde teknolojiyi daha etkili kullanmak ve öğretim yöntemlerini geliştirmek adına okul müdürlerinin vizyonunun değerlendirilmesi

Analiz bölümünde, eğitimde uzaktan eğitimin geleceğine dair okul müdürlerinin görüşlerini değerlendirmek amacıyla "Uzaktan eğitimin geleceğine yönelik olarak, teknolojiyi daha etkili bir şekilde kullanmak ve öğretim yöntemlerini geliştirmek adına okulunuzda nasıl bir vizyon oluşturuyorsunuz?" sorusu yöneltilmiş ve elde edilen temalar ve kodlar Tablo 5'te detaylı bir şekilde sunulmuştur.

Tablo 5. Uzaktan eğitimin geleceğinde teknolojiyi daha etkili kullanmak ve öğretim yöntemlerini geliştirmek adına okul müdürlerinin vizyonunun değerlendirilmesi

Tema	Kodlar	Katılımcı	f	
Etkili Öğrenme Deneyimi	Dijital	İnteraktif Dijital Platformlar ve Uygulamalar	K1, K5, K7	3
		Dijital Öğrenme Materyalleri ve Kaynaklar	K2, K6, K12	3
		Dijital Proje Tabanlı Öğrenme	K4, K10	2
		Sanal Sınıf Ortamları ve Motivasyon	K5, K9	2
Öğretmen Eğitimi ve Yenilikçi Öğretim Yöntemleri	ve	Öğretmenlere Dijital Araç Kullanımı Eğitimleri	K3, K8	2
		Dijital Simülasyonlar ve Yapay Zeka Destekli Araçlar	K6, K10	2
		Dijital Pedagoji ve Yenilikçi Öğretim Yöntemleri	K8, K11	2
		Dijital Sanat ve Tasarım Eğitimleri	K7, K11, K13, K14	4

Tablo 5 incelendiğinde; okul müdürlerinin uzaktan eğitimin geleceğinde, teknolojiyi daha etkili kullanmak ve öğretim yöntemlerini geliştirmek adına vizyonlarına dair görüşlerinin; "dijital beceriler ve kaynaklara erişim, öğretmen eğitimi ve öğrenci rehberliği" temaları altında toplandığı görülmektedir.

Etkili dijital öğrenme deneyimi teması altında; "interaktif dijital platformlar ve uygulamalar, dijital öğrenme materyalleri ve kaynaklar, dijital proje tabanlı öğrenme, sanal sınıf ortamları ve motivasyon" olmak üzere dört kod bulunmaktadır. Uzaktan eğitimin geleceğinde, okul müdürlerinin teknolojiyi daha etkili kullanmak ve öğretim yöntemlerini geliştirmek adına vizyonlarına yönelik olarak etkili dijital öğrenme deneyimi konusunda görüş ifade eden okul müdürlerinden bazılarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir;

"Uzaktan eğitimin geleceğinde, teknolojiyi daha etkili bir şekilde kullanmak adına öğrencilere interaktif dijital platformlar ve uygulamalar sunmayı hedefliyoruz.

Bu, öğrencilerin öğrenmelerini daha etkili ve ilgi çekici bir şekilde sürdürmelerine olanak tanıyacak." (K1)

"Öğrenci merkezli bir yaklaşım benimseyerek, uzaktan eğitimi daha etkili kılmak için öğrencilere çeşitli dijital öğrenme materyalleri ve kaynakları sağlıyoruz. Bu materyaller, öğrencilere bireysel öğrenme ihtiyaçlarına uygun olarak erişim sağlamaktadır." (K2)

"Öğrencilerin dijital becerilerini geliştirmeleri adına, uzaktan eğitim sürecinde öğrencilere dijital proje tabanlı öğrenme fırsatları sunuyoruz. Bu projeler, öğrencilerin problem çözme ve eleştirel düşünme becerilerini güçlendirmelerine katkı sağlıyor." (K4)

"Uzaktan eğitimin geleceğinde, öğrenci başarısını desteklemek ve öğrencileri daha fazla motive etmek amacıyla sanal sınıf ortamlarını daha etkin bir şekilde kullanmayı planlıyoruz. Bu, öğrencilerin online derslere daha aktif katılımını teşvik edecek." (K5)

"Uzaktan eğitimin geleceğinde, öğrencilere dijital portföy oluşturma ve dijital sunum becerileri kazandırma konusunda özel eğitim programları geliştiriyoruz. Bu sayede öğrenciler, dijital dünyada kendilerini daha etkili bir şekilde ifade edebilecekler." (K7)

"Uzaktan eğitimin geleceğinde, öğrencilere dijital etkileşimli içerikler ve sanal gerçeklik deneyimleri sunarak öğrenmeyi daha heyecan verici hale getirmeyi planlıyoruz. Bu, öğrencilerin derslere daha fazla ilgi göstermelerine yardımcı olacak." (K9)

"Öğrencilerin kritik düşünme becerilerini geliştirmek adına, uzaktan eğitimde öğrencilere çeşitli dijital simülasyonlar ve senaryo tabanlı öğrenme fırsatları sağlıyoruz." (K10)

"Uzaktan eğitimin geleceğinde, öğrencilerin bilgiye erişimini artırmak adına çevrimiçi kütüphaneler ve dijital kaynaklar oluşturuyoruz. Bu kaynaklar, öğrencilerin araştırma ve öğrenme süreçlerini destekleyecek." (K12)

"Öğrencilere dijital portföy oluşturma becerisi kazandırmak için dijital sanat ve tasarım dersleri sunuyoruz. Bu sayede öğrenciler, yaratıcılıklarını dijital ortamda ifade etme fırsatı buluyorlar." (K13)

Öğretmen eğitimi ve öğrenci rehberliği teması altında; "öğretmenlere dijital araç kullanımı eğitimleri, dijital simülasyonlar ve yapay zeka destekli araçlar, dijital pedagoji ve yenilikçi öğretim yöntemleri, dijital sanat ve tasarım eğitimleri" olmak üzere dört kod bulunmaktadır. Uzaktan eğitimin geleceğinde, okul müdürlerinin teknolojiyi daha etkili kullanmak ve öğretim yöntemlerini geliştirmek adına vizyonlarına yönelik olarak etkili dijital öğrenme deneyimi konusunda görüş ifade eden okul müdürlerinden bazılarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir;

"Uzaktan eğitimin geleceğinde, öğretmenlerimize çeşitli dijital araçları etkili bir şekilde kullanma konusunda eğitimler veriyoruz. Bu eğitimler, öğretim yöntemlerini geliştirmelerine ve öğrencilerle daha etkileşimli dersler düzenlemelerine olanak sağlıyor." (K3)

"Teknolojiyi daha etkili bir şekilde kullanmak adına, öğrencilere adaptif öğrenme platformları ve yapay zeka destekli öğrenme araçları sunuyoruz. Bu sayede öğrencilere daha kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimleri sağlamayı amaçlıyoruz." (K6)

"Uzaktan eğitimin geleceğinde, öğrencilere dijital portföy oluşturma ve dijital sunum becerileri kazandırma konusunda özel eğitim programları geliştiriyoruz. Bu sayede öğrenciler, dijital dünyada kendilerini daha etkili bir şekilde ifade edebilecekler." (K7)

"Öğretmenlerimize dijital pedagoji ve dijital araçlar konusunda sürekli olarak güncel eğitimler sunarak, öğretim yöntemlerini daha yenilikçi ve öğrenci odaklı hale getirmeyi hedefliyoruz." (K8)

"Öğrencilerin kritik düşünme becerilerini geliştirmek adına, uzaktan eğitimde öğrencilere çeşitli dijital simülasyonlar ve senaryo tabanlı öğrenme fırsatları sağlıyoruz." (K10)

"Öğrencilere daha fazla etkileşim ve iş birliği fırsatı sunmak amacıyla dijital grup projeleri ve çevrimiçi iş birliği araçları kullanıyoruz. Bu, öğrencilerin birbirleriyle daha yakın etkileşimde bulunmalarını sağlayacak." (K11)

"Öğrencilere dijital portföy oluşturma becerisi kazandırmak için dijital sanat ve tasarım dersleri sunuyoruz. Bu sayede öğrenciler, yaratıcılıklarını dijital ortamda ifade etme fırsatı buluyorlar." (K13)

"Uzaktan eğitimin geleceğinde, öğrencilere dijital etik ve medya okuryazarlığı konularında eğitimler veriyoruz. Bu eğitimler, öğrencilerin dijital dünyada daha bilinçli ve güvenli bir şekilde hareket etmelerini amaçlıyor." (K14)

Sonuç ve Tartışma

Eğitimde uzaktan eğitimin geleceğine yönelik okul müdürlerinin değerlendirmelerinin incelendiği bu çalışmada ilk olarak; okul müdürlerinin uzaktan eğitim sürecinde deneyimledikleri başarı ve zorluklara ilişkin görüşleri; "uzaktan eğitimdeki başarılar ve uzaktan eğitimde yaşanan zorluklar" temaları altında toplanmış, Uzaktan eğitimdeki başarılar teması; "hızlı adaptasyon ve dijital becerilerin artırılması, eşitsizlikleri azaltılması, bireysel öğrenme hızlarına uyum, iletişim ve iş birliğini artırma, çevrimiçi kaynaklara erişim, performans değerlendirme ve geri bildirim" olmak üzere altı kod, uzaktan eğitimde yaşanan zorluklar teması ise; "öğrenci motivasyonu ve ilgisinde azalma, etkileşimde azalma, teknik sorunlar, öğrenci katılımında dalgalanmalar" olmak üzere dört kod halinde yer almıştır. Bu çalışmada okul müdürlerinin uzaktan eğitim sürecinde deneyimledikleri başarı ve zorluklar ele alınmıştır. Uzaktan eğitimdeki başarılar temasında, hızlı adaptasyon, dijital becerilerin artırılması, eşitsizliklerin azaltılması gibi altı önemli kod belirlenmiştir. Ayrıca, uzaktan eğitimde yaşanan zorluklar temasında öğrenci motivasyonunda azalma, etkileşimde düşüş, teknik sorunlar ve öğrenci katılımında dalgalanmalar gibi dört önemli kod ortaya konulmuştur. Bu sonuçlar, Pollock'un (2020) çalışmasıyla uyumlu bir şekilde, uzaktan eğitim sürecinde hızlı adaptasyonun ve dijital becerilerin artırılmasının başarılar arasında önemli bir role sahip olduğunu desteklemektedir. Ayrıca, Sadeghi'nin (2019) çalışmasında belirtilen eşitsizlikleri azaltma çabalarının da bu çalışmadaki başarı temalarına paralel olduğu görülmektedir. Uzaktan eğitimdeki zorluklar temasındaki bulgular, öğrenci motivasyonu ve etkileşimdeki düşüş gibi unsurların öne çıkmasıyla özellikle Sadeghi'nin (2019) vurguladığı öğrenci merkezli eğitimdeki

zorluklarla benzerlik göstermektedir. Teknik sorunlar ve öğrenci katılımındaki dalgalanmaların da benzer çalışmalarda sıkça dile getirilen zorluklar olduğu göz önüne alındığında, bu sonuçlar literatürdeki diğer bulgularla paralellik göstermektedir. Bu bağlamda, bu çalışmanın sonuçları, Pollock ve Sadeghi'nin çalışmalarıyla benzerlikler taşıyarak uzaktan eğitimdeki başarı ve zorlukları daha geniş bir perspektifte anlamamıza katkı sağlamaktadır. Özellikle, hızlı adaptasyon, dijital beceri geliştirme ve eşitsizlik azaltma çabalarının önemli olduğu vurgusu, bu alanda yapılacak eğitim stratejilerinin şekillenmesine katkı sağlayabilir.

Bu çalışmada, okul müdürlerinin uzaktan eğitimde öğrenci ve öğretmenlerin daha etkili başa çıkabilmesi için vurguladıkları görüşler, "dijital beceriler ve kaynaklara erişim" ile "öğretmen eğitimi ve öğrenci rehberliği" temaları altında toplanmıştır. Dijital beceriler ve kaynaklara erişim teması içinde öne çıkan dört kod, dijital becerilerin geliştirilmesi, bireysel öğrenme ihtiyaçlarına yönelik rehberlik, çevrimiçi öğrenme araçları ve oyun tabanlı öğrenme, çevrimiçi kaynakları etkili kullanma becerilerini içermektedir. Öğretmen eğitimi ve öğrenci rehberliği temasında ise beş kod belirlenmiş olup, çevrimiçi öğretim materyali oluşturma, çevrim içi destek sunma, çeşitli öğretim stratejileri ve kılavuzlar, öğrenci ve öğretmen geri bildirimleri, öğrenme ve destek hizmetleri konularına odaklanmıştır. Bu sonuçlar, Anderson ve Dron'un (2011) uzaktan eğitimde öğrenme tasarımı ve yönetimi üzerine yaptığı çalışma ile benzerlik taşıdığını göstermektedir. Özellikle, dijital beceri geliştirme ve çevrimiçi kaynakları etkili kullanma becerilerine vurgu, Anderson ve Dron'un uzaktan eğitimde etkili öğrenmenin temel unsurları olarak belirttikleri kavramlarla uyumludur. Ayrıca, Ustati ve Hassan'ın (2013) uzaktan eğitimde öğretim stratejileri ve destek hizmetleri konusundaki çalışmalarıyla da benzerlik göstermektedir. Çalışmanın öğretmen eğitimi ve öğrenci rehberliği temasındaki bulguları, çeşitli öğretim stratejileri, geri bildirim mekanizmaları ve öğrenme destek hizmetlerine vurgu yaparak, Ustati ve Hassan'ın öğretimde etkileşim ve destek önemini vurgulayan perspektifleriyle örtüşmektedir.

Bu çalışmada, okul müdürlerinin uzaktan eğitimin kalitesini artırmak ve öğrenci başarısını desteklemek amacıyla uyguladıkları stratejiler, "etkili çevrimiçi öğrenme deneyimi" ve "değerlendirme ve geri bildirim süreçleri" temaları altında incelenmiştir. Etkili çevrimiçi öğrenme deneyimi temasında, interaktif ve çoklu ortam içeren dijital içeriklere, çevrimiçi etkileşimli derslere, özelleştirilmiş dijital öğrenme materyallerine, çevrimiçi etkinliklere ve projelere odaklanan beş önemli kod belirlenmiştir. Değerlendirme ve geri bildirim süreçleri temasında ise, düzenli öğrenci gelişimi izleme ve değerlendirmeye, çevrimiçi destek derslerine ve ek kaynaklara, öğrenci geri bildirimlerine ve iyileştirmelere, öğretmenler arası iş birliği ve deneyim paylaşımına yönelik dört önemli kod ortaya konmuştur. Bu sonuçlar, Traxler'in (2018) uzaktan eğitimde öğrenme deneyimini zenginleştirmek ve çevrimiçi etkileşimi artırmak için teknoloji kullanımına dair vurgularıyla uyumludur. Çalışmanın etkili çevrimiçi öğrenme deneyimi temalı bulguları, interaktif içeriklere, çevrimiçi etkileşimlere ve projelere odaklanarak öğrenci katılımını desteklemenin önemini vurgular. Değerlendirme ve geri bildirim süreçleri temasındaki bulgular ise Mehrotra, Hollister ve McGahey'in (2001) uzaktan eğitimde değerlendirme ve geri bildirim stratejileri üzerine yaptıkları çalışma ile paralellik göstermektedir. Çalışmanın bu temadaki bulguları, öğrenci gelişimini izleme, çevrimiçi destek dersleri ve öğrenci geri bildirimlerinin önemine vurgu yaparak, öğretmenler arası iş birliğinin ve deneyim paylaşımının kaliteyi artırma sürecinde kritik bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada okul müdürlerinin uzaktan eğitimin geleceğine yönelik vizyonları, teknolojiyi etkili kullanma ve öğretim yöntemlerini geliştirme odaklı olarak "dijital beceriler ve kaynaklara erişim" ile "öğretmen eğitimi ve öğrenci rehberliği" temaları altında incelenmiştir. Etkili dijital

öğrenme deneyimi temasında, interaktif dijital platformlar, dijital öğrenme materyalleri, dijital proje tabanlı öğrenme, sanal sınıf ortamları ve motivasyon gibi dört önemli kod belirlenmiştir. Öğretmen eğitimi ve öğrenci rehberliği temasında ise, öğretmenlere dijital araç kullanımı eğitimleri, dijital simülasyonlar ve yapay zeka destekli araçlar, dijital pedagoji ve yenilikçi öğretim yöntemleri, dijital sanat ve tasarım eğitimleri gibi dört önemli kod ortaya konmuştur. Bu sonuçlar, Daniel'in (2020) uzaktan eğitim ve dijital öğrenme alanında yaptığı çalışmalarla uyumlu görünmektedir. Özellikle, etkili dijital öğrenme deneyimi temalı bulgular, Daniel'in teknoloji entegrasyonu ve etkili öğrenme stratejilerine dair önerileriyle paralellik göstermektedir. Aynı şekilde, Gallagher ve diğerlerinin (2020) uzaktan eğitimde teknolojinin etkili kullanımına dair çalışmalarıyla da benzerlikler bulunmaktadır. Öğretmen eğitimi ve öğrenci rehberliği temalı kodlar, öğretmenlere dijital araçların kullanımı konusunda eğitim verilmesi ve yenilikçi öğretim yöntemlerinin benimsenmesi gibi stratejilere vurgu yaparak, Gallagher ve ekibinin öğretmen kapasitesini geliştirmeye yönelik önerileriyle paralellik göstermektedir.

Öneriler

Uzaktan eğitim süreciyle ilgi olarak okul müdürlerinin deneyimlerinin ve görüşlerinin incelendiği bu çalışmada, yöneticiler ve öğretmenlere şu öneriler sunulmuştur;

- Sorulara hızlı yanıt vermek ve güncel bilgileri paylaşmak adına öğretmenlerle, öğrencilerle ve velilerle düzenli iletişim kanalları oluşturulmalıdır.
- Eğitim için gerekli olan teknolojik altyapıyı güçlendirilmeli, internet bağlantısı, online platformlar ve diğer dijital araçlar konusunda destek sağlanmalıdır.
- Öğretmenlere uzaktan eğitim araçlarını kullanma konusunda eğitimler düzenlenmeli.
- Yenilikçi yöntemler ve en iyi uygulamalar paylaşarak öğretmenler desteklenmelidir.
- Öğrencilere ve velilere uzaktan eğitim süreciyle ilgili rehberlik hizmetleri sunulmalıdır. Teknik sorunlara yönelik yardım masası oluşturulup sıkça sorulan sorulara cevap veren bir kaynak sağlanabilir.
- Online etkinlikler, yarışmalar ve ödüllerle öğrencilerin motivasyonunu artırılmalıdır.
- Sanal etkinlikler ve etkileşimli ders içerikleriyle öğrencilerin derslere daha fazla katılımı teşvik edilmelidir.
- Derslerde öğrencilerle etkileşimi artırmak için çeşitli dijital araçları kullanılmalıdır. Tartışma forumları, online anketler ve sanal grup projeleri gibi yöntemler değerlendirilebilir.
- Öğrencilerin bireysel öğrenme ihtiyaçlarını anlamak ve bu doğrultuda içerikleri kişiselleştirmek önemlidir. Farklı öğrenme stillerini destekleyen çeşitli materyaller kullanılmalıdır.
- Öğrencilere düzenli ve yapıcı geri bildirimler sunulmalı. İlerleme raporları ve öğrenci performansını değerlendiren değerlendirme araçları kullanarak öğrencilerin gelişimi izlenmelidir.
- Öğrencilere uzaktan eğitim sürecinde destek olunmalıdır.

Referans

- Akbaba, B., Kaymakçı, S., Birbudak, T. & Kılcan, B. (2016). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitimle Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi öğretimine yönelik görüşleri. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 9(2), 285-309.
- Altıparmak, M., Kurt, İ. D. & Kapıdere, M. (2011). E-öğrenme ve uzaktan eğitimde açık kaynak kodlu öğrenme yönetim sistemleri. *XI. Akademik Bilişim Kongresi*, 4(5), 319-327.
- Anderson, T. & Dron, J. (2011). Three generations of distance education pedagogy. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 12(3), 80-97.
- Arat, T. & Bakan, Ö. (2011). Uzaktan eğitim ve uygulamaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 14(1-2), 363-374
- Bakioğlu, A. & Can, E. (2014). *Uzaktan eğitimde kalite ve akreditasyon*. Vize Yayıncılık
- Buckley, K. M. (2003). Evaluation of classroom-based, web-enhanced and web-based distance learning nutrition courses for undergraduate nursing. *The Journal of Nursing Education* 42 (8), 367–370.
- Cepni, S. (2010). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Trabzon: Akademi Kitabevi
- Chen, B., DeNoyelles, A., Patton, K. & Zydney, J. (2017). Creating a community of inquiry in large-enrollment online courses: An exploratory study on the effect of protocols within online discussions. *Online Learning*, 21(1), 165-188.
- Daniel, J. (2020). Education and the covid-19 pandemic. *Prospects*, 49(1), 91-96.
- Duran, H. (2020). Devletlerin koronavirüsle karşılaştırmalı mücadele stratejileri. *SETA Yayınları*.
- Gallagher, K., Balt, C., Cardwell, N. & Charlebois, B. (2020). Response to covid-19 – losing and finding one another in drama: Personal geographies, digital spaces and new intimacies. *Research in Drama Education: The Journal of Applied Theatre and Performance*, 25(4), 638-644.
- Kırık, A. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, (21), 73-94.
- Kürtüncü, M. & Kurt, A. (2020). Covid-19 pandemisi döneminde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunlar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 66-77.
- MEB (2021). *Resmi istatistikler millî eğitim istatistikleri örgün eğitim 2019-2020*. <http://sgb.meb.gov.tr/www/milli-egitim-istatistikleri-yayinlanmistir-orgun-egitim-20192020/icerik/397>
- Mehrotra, C., Hollister, C. D. & McGahey, L. (2001). *Distance learning: Principles for effective design, delivery and evaluation*. Sage Publications.
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323- 343.
- Pollock, K. (2020). school leaders' work during the covid-19 pandemic: A two-pronged approach. *International Studies in Education*, 48(3), 38-44.

- Sadeghi, M. (2019). A shift from classroom to distance learning: Advantages and limitations. *International Journal of Research in English Education*, 4(1), 80-88.
- Santos, L. & Reeve, R. (2020). Screen time and youth health issues: A literature review. *International Journal of E-Learning & Distance Education*, 35(1), 1-26.
- Sarı, Y. E. (2021). Uzaktan eğitimde etkili iletişim ve iletişimsel engeller: Sözlü ve sözsüz iletişim. *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, 9(2), 659-671.
- Shearer, R.L., Aldemir, T., Hitchcock, J., Resig, J., Driver, J. & Kohler, M. (2020). What students want: A vision of a future online learning experience grounded in distance education theory. *American Journal of Distance Education*, 34(1), 36-52
- Toquero, C. M. (2020). Challenges and opportunities for higher education amid the covid-19 Pandemic: The Philippine context. *Pedagogical Research*, 5(4),60-122.
- Traxler, J. (2018). Distance learning—Predictions and possibilities. *Education Sciences*, 8(1), 35.
- Tucker, S. (2001). Distance education: Better, worse, or as good as traditional education. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 4(4), 1-6.
- UNESCO (2021). *School closures caused by coronavirus (Covid-19)*. UNESCO. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>
- Ustati, R. & Hassan, S. S. S. (2013). Distance learning students' need: Evaluating interactions from Moore's theory of transactional distance. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 14(2), 292-304
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. 11. Baskı, Ankara: Seckin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yin, R. K. (2003). *Case study research. Design and methods* (5th Edition). Thousand Oaks, California: Sage Pub.